

Zorgtechnologie verweven in de opleiding

Gert-Jan Jacobs is docent Verpleegkunde bij ROC Nijmegen en docentonderzoeker Zorgtechnologie bij het Practoraat Tech@doptie. Clark Nowack is docentonderzoeker bij de Academie Gezondheid en Vitaliteit van de Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN). Zij werken samen aan hun missie om zorgprofessionals bewuster te maken van de mogelijkheden van technologie in de zorg.

TEKST: CHRISTEL BOS BEELD: MAARTEN HARTMAN FOTOGRAFIE

Waarom is aandacht voor technologie in de zorg belangrijk?

Clark: 'Zorg- en welzijnstechnologie wordt steeds belangrijker. Iedereen wil graag zo lang mogelijk én veilig in de eigen woning blijven wonen. Technologie kan daaraan een bijdrage leveren. Denk aan een slimme pillendispenser die ouderen eraan herinnert wanneer ze welke pillen moeten innemen.'
Gert-Jan: 'Bij zorg- en welzijnsinstellingen kunnen technische hulpmiddelen, zoals een zorgkat of slim incontinentiemateriaal, de levenskwaliteit van bewoners verbeteren en het werk van zorgpersoneel verlichten.'

In hoeverre maken zorgprofessionals gebruik van technologische middelen?

Gert-Jan: 'Zorginstellingen hebben de afgelopen jaren veel aangeschaft, want er was subsidie voor innovatie. Ze haalden bijvoorbeeld Zora, een sociale robot, en de tovertafel, een interactieve beleefstafel, in huis. Mensen die thuis wonen, maken minder gebruik van slimme apparaten, omdat ze die zelf moeten bekostigen.'

Clark: 'In het begin werd er gebruik van gemaakt, maar daarna niet meer. Het robotje in het verpleeghuis belandde uiteindelijk in de kast. En op de tovertafel raakten bewoners uitgekeken. Al gauw stonden er kopjes, een vaas met bloemen en andere dingen op.'

Hoe komt dat?

Gert-Jan: 'Er bleek niet overal wifi te zijn, het programmeren kostte veel tijd of ze vergaten de robot aan de oplader te leggen.'

GERT-JAN:

'Uiteindelijk levert het de zorg tijdsbesparing op'

Er zijn nog steeds zorg- en welzijnsprofessionals die weinig affiniteit hebben met technologie. De reden hiervoor is vaak: onbekend maakt onbemind.'

Clark: 'Het gaat fout als het management de producten op de afdeling zet zonder te vragen waaraan zorgprofessionals behoefte hebben en wat hun wensen zijn. Het product is van bovenaf geïmplementeerd en niet door de zorg geadopteerd.'
Gert-Jan: 'Het is beter als zorgprofessionals zelf aangeven wat ze nodig hebben om de zorg te verbeteren. Daarvoor is een omslag in het denken nodig.'

Clark: 'Een probleem in de zorg is dat te vaak oplossingsgericht wordt gehandeld. Technische bedrijven maken producten voor de zorg waarvan ze denken dat er vraag naar is. Maar of dat echt zo is, moet nog onderzocht worden.'

Kun je een voorbeeld noemen van een innovatie die niet aansluit bij de achterliggende vraag?

Clark: 'Er bestaat incontinentiemateriaal dat een signaal afgeeft naar de verzorger als het vochtig is. Daarmee kun je voorkomen dat mensen een kapotte huid krijgen. Maar als de verzorgende druk is op het moment van de melding, dan ligt iemand nog zo'n twintig minuten in vies incontinentiemateriaal. De achterliggende vraag is eigenlijk dat je wil weten wanneer een cliënt naar het toilet moet.'

Gert-Jan: 'Cliënten kunnen dan op tijd naar de wc, dat is goed voor hun eigenwaarde, maar het scheelt ook tonnen aan incontinentiemateriaal en geeft heel veel milieuwinst. Uiteindelijk levert het de zorg tijdsbesparing op.'

Hoe krijgt zorg- en welzijnstechnologie vorm binnen het ROC?

Gert-Jan: 'Bij het Practoraat Tech@doptie (onderdeel van ROC Nijmegen en ROC Rijn IJssel) hebben we een leerarrangement tot voorloper technologie in zorg en welzijn ontwikkeld. Verzorgenden en/of verpleegkundigen worden opgeleid om voorop te lopen in het gebruik van zorg- en

Gert-Jan Jacobs en Clark Nowack willen zorgprofessionals bewuster maken van de mogelijkheden van technologie in de zorg.

CLARK:

‘Wij leren studenten te focussen op het achterhalen van de vraag’

welzijnstechnologie en zijn daarmee eerste aanspreekpunt voor zowel het team als de organisatie. Een voorloper stimuleert de teamgenoten om technologie op een veilige en vaardige manier in te zetten en ondersteunt daar waar nodig is.

De opleiding tot voorloper is geen knoppencursus waarbij je leert hoe de iPad werkt. We gaan aan de slag met vragen: wat is de zorgvraag en wat is er allemaal aan zorg- en welzijnstechnologie? Hoe help ik mijn collega's om met technologie te werken en hoe vertaal ik de wensen vanuit de zorgvrager en mijn team richting de organisatie? Omdat de ontwikkeling van technologie razendsnel gaat, worden voorlopers drie keer per jaar uitgenodigd om hun kennis op peil te houden.'

Hoe verweef je zorg in de techniekopleiding?

Clark: 'De techniekstudenten brengen we affiniteit bij met zorg en welzijn. Wij leren studenten te focussen op het achterhalen van de vraag. Pas daarna mogen ze aan een oplossing denken. Maar de HAN brengt ook technologie binnen de zorg- en welzijnsopleidingen. Deze studenten brengen we juist affiniteit bij

met technologie. Ook zij onderzoeken de achterliggende vraag en zoeken daarna naar de best passende oplossing, maar ontwerpen het product niet zelf.'

Gert-Jan: 'Bij het ROC was zorgtechnologie altijd een aparte module binnen de opleiding verzorgende ig en verpleegkunde. Maar vanaf aankomend schooljaar wordt zorgtechnologie verweven in alle vakken. Dat is een grote vooruitgang.'

Hoe werken jullie samen rond deze missie?

Clark: 'Met Our House On Wheels, een experimenteerbus op het gebied van technologie voor zorg en welzijn, gaan studenten naar zorginstellingen én naar de wijk. Iedereen kan kennis maken met allerlei slimme zorg- en welzijnsproducten, zoals zorgrobots, virtual reality, een interactieve robotkat en Tessa, een sociale robot. In de toekomst mogen mensen zo'n product meenemen om uit te proberen en te kijken of het bij hen past.'

Gert-Jan: 'De bus is onze verbindende factor. Onze studenten trekken de wijk in om voorlichting te geven aan zorg- en welzijnsprofessionals en mensen in de wijk.'

Clark: 'Studenten aan de HAN doen onderzoek naar vragen van mensen uit de wijk of zorginstellingen en vullen de bus met technologische producten.'

OPROEP

Willen u en uw collega ook een keer in De Ontmoeting?
Mail naar redactie@onderwijsgezondheidszorg.nl met suggesties voor thema's die u zou willen bespreken.